

2018-20

Betjents udtalelser til avis fremstod som fremsat på politiets vegne. Indkaldelse til tjenstlig samtale var ikke i strid med offentligt ansattes ytringsfrihed

En lokal politibetjent udtalte sig til en avis om effekten af en nyligt iværksat vagtordning i området og blev i den efterfølgende avisartikel citeret, med henvisning til at han var betjent i området.

Politiet mente, at betjentens udtalelser fremstod som fremsat på politiets vegne. Betjenten blev derfor indkaldt til en tjenstlig samtale, hvor det blev indskærpet, at kontakt til pressen ifølge pressepolitikken var et ledelsesansvar, og at udtalelser kun kunne fremsættes efter tilladelse fra nærmeste leder.

Betjenten mente derimod, at han havde udtalt sig på egne vegne, og at politiet begrænsede hans ytringsfrihed som offentligt ansat. Han klagede derfor over, at han var blevet indkaldt til samtale, og henviste bl.a. til, at han ikke var herre over, hvilken stillingsbetegnelse avisen gav ham i artiklen. Han mente heller ikke, det havde betydning, om han blev citeret som betjent, da lokalbefolkningen alligevel vidste, hvem han var, også på grund af bl.a. hans virke som medlem af kommunalbestyrelsen.

Både politiet og senere Rigspolitiet fastholdt imidlertid, at såfremt det havde været betjentens hensigt at udtale sig på egne vegne, skulle han have sikret sig, at det også fremstod sådan i avisen.

Efter ombudsmandens opfattelse måtte citatet i avisen mest nærliggende forstås sådan, at betjentens udtalelser var fremsat på politiets vegne. Ombudsmanden lagde endvidere til grund, at betjenten ikke i forbindelse med sine udtalelser til avisen havde gjort avisen opmærksom på, at han udtalte sig på egne vegne og ikke på politiets vegne.

På den baggrund, og fordi betjenten ikke havde indhentet en forudgående tilladelse til at udtale sig på politiets vegne – hvilket ellers var et krav ifølge pressepolitikken – kunne ombudsmanden ikke kritisere, at betjenten var blevet indkaldt til tjenstlig samtale.

(Sag nr. 18/00718)

14. maj 2018

Ansættelses- og
arbejdsret

1.9

Menneskerettigheder

1.5

Statsforfatningsret

3.2

I det følgende gengives ombudsmandens afsluttende brev til politibetjenten:

Jeg har tidligere skrevet til dig om din sag den 7. februar 2018. Jeg vender nu tilbage til sagen.

Du har rettet henvendelse til mig på ny, efter at Rigspolitiet den 31. januar 2018 har taget stilling til din klage over X Politis afgørelse af 21. april 2017.

Du klager fortsat over, at X Politi – og nu også Rigspolitiet – har anset dine udtalelser til regionalavis A om døgnbemandingsordningen i område Y som fremsat på X Politis vegne, og at du af den grund blev indkaldt til tjenstlig samtale. Du klager også over, at du under samtalen fik en mundtlig ordre om, at du ikke kunne fortælle avisen om den tjenstlige samtale. Du mener, at X Politi har begrænset din ytringsfrihed som offentligt ansat.

Jeg har nu gennemgået din klage af 5. februar 2018 og de bilag, som jeg tidligere har modtaget fra dig om sagen. Jeg har også gennemgået Rigspolitiets brev til dig af 31. januar 2018 og de bilag, som jeg modtog fra Rigspolitiet, i forbindelse med at Rigspolitiet underrettede mig om dette brev.

Jeg har efter min gennemgang besluttet at afslutte min behandling af din sag uden at fremsætte kritik af myndighederne.

Du kan læse nærmere om baggrunden for min beslutning i det følgende.

Sagens baggrund

Du er ansat i X Politi under beredskabet, og jeg forstår, at du har daglig tjeneste som politibetjent i område Y. Jeg forstår endvidere, at X Politi i efteråret 2016 indførte en ny døgnbemandingsordning i område Y med det formål at gøre politiet mere synligt i området.

Du indgår i ordningen som en af flere betjente i område Y.

Regionalavis A bragte primo 2017 en artikel med overskriften "(...) mærker effekten af nyt politi". Artiklen beskrev, at den nye ordning med døgnbemanding i område Y kunne mærkes af bl.a. områdets (...), som oplevede, at der var en øget bevidsthed om politiets tilstedeværelse – også selvom betjentes aktive tjeneste endnu ikke havde ligget uden for dagtimerne.

I den afsluttende del af artiklen citeres du – som "betjent B i område Y" – for at have udtalt følgende til avisen:

”Når den aktive tjeneste i de første fire måneder med den nye ordning kun har ligget fra 8 til 16, er det, fordi der ikke har været behov for at sætte dem andet steds, fortæller betjent B i område Y. Men det vil formentlig ikke forblive sådan, uddyber han.

– Vi har netop fået at vide, at vi gerne må ændre i vores vagttider, så vi kan lægge den aktive tjeneste på andre tidspunkter. Og det er jeg tilfreds med, siger B.

Det er ifølge B betjentene selv, der har anmodet om at kunne ændre i placeringen af den aktive tjeneste.

– Det er os selv, der har bedt om at kunne ændre i placeringen af den aktive tjeneste. Det har vi gjort fordi vi ind imellem syntes, at det var fjollet, at vi var aktive fra 14-16 i en weekend, når vi kunne have været et par timer på gaden om aftenen i stedet. Det har vi fået accept på nu, og det kommer vi helt sikkert til at benytte os af, siger B.”

Du blev efterfølgende indkaldt til en tjenstlig samtale med bl.a. deltagelse af vicepolitinspektøren for X Politi og lederen af Operativt Beredskab i Z-by. Samtalen blev afholdt den 9. februar 2017.

Under samtalen blev det indskærpet over for dig, at kontakt til pressen i henhold til ”Pressepolitik for X Politi” er et fælles ledelsesansvar, og at medarbejderes udtalelse til pressen alene kan finde sted efter forudgående tilladelse fra nærmeste leder, og aldrig, når det angår interne anliggender. Du havde ikke indhentet en tilladelse fra din nærmeste leder til at udtale dig om døgnbemandingsordningen til avisen.

Det fremgår af referatet fra samtalen, at du ikke var enig i, at du havde udtalt dig på X Politis vegne. Du henviste til, at du havde udtalt dig som privatperson, og at du som offentligt ansat var berettiget til at ytre dig om dine arbejdsforhold.

Efter samtalen gjorde du bl.a. også gældende, at du ikke var herre over, hvilken stillingsbetegnelse avisen gav dig, idet du har daglig kontakt med avisen i mange andre sammenhænge, som både medlem af kommunalbestyrelsen, udvalgsformand og formand for (...). Du gjorde endvidere gældende, at der ikke på noget tidspunkt under samtalen havde været tale om disciplinære sanktioner, selvom det fremgik af referatet, at der endnu ikke var taget stilling til en eventuel disciplinær sanktion.

Du har under forløbet med X Politi rettet henvendelse til mig, med henvisning til at X Politi har begrænset din ret til at ytre dig om forhold vedrørende din

arbejdsplads. Du har også henvist til, at vicepolitiinspektøren under samtalen den 9. februar 2017 forbød dig at fortælle pressen om den tjenstlige samtale.

Jeg oversendte din klage til X Politi, som svarede dig den 21. april 2017.

I svaret bekræftede X Politi, at der ikke ville blive indledt en disciplinær sag, og beklagede, hvis dette ikke havde været gjort tilstrækkeligt tydeligt for dig. X Politi bemærkede også, at enhver som privatperson kunne orientere bl.a. pressen om en tjenstlig samtale, forudsat at samtalen vedrørte en selv. Det betød, at du som privatperson var berettiget til at orientere bl.a. pressen om afholdelsen af den tjenstlige samtale.

Imidlertid fastholdt X Politi, at dine udtalelser til avisen måtte forstås som fremsat som led i tjenesten og på vegne af X Politi, og at du dermed var undergivet X Politis instruktionsbeføjelser og pressepolitik.

Efter min oversendelse af sagen til Rigspolitiet den 6. december 2017 har Rigspolitiet den 31. januar 2018 taget stilling til dine udtalelser til regionalavis A.

Rigspolitiet er ligeledes af den opfattelse, at det fremstod, som om du udtalte dig på vegne af X Politi, selv om det formentlig var din hensigt at udtale dig på egne vegne.

Rigspolitiet bemærker samtidig, at du – når du i en situation som den pågældende udtaler dig til pressen på egne vegne – skal sikre dig, at det også fremstår således. Med henvisning til at du i en e-mail til alle ansatte i X Politi den 4. maj 2015 var gjort bekendt med, at det er et ledelsesansvar at udtale sig til pressen på politiets vegne, og til, at du ikke havde fået uddelegeret denne kompetence, finder Rigspolitiet ligeledes, at det var berettiget af X Politi at indkalde dig til en tjenstlig samtale.

Ombudsmandens bemærkninger

1. Dine udtalelser til avisen

1.1. Det følger af de regler og principper, der gælder for offentligt ansattes ytringsfrihed, at man som offentligt ansat kan deltage i den offentlige debat på egne vegne, og at man i denne egenskab også kan fremsætte synspunkter om forhold, der vedrører ens eget arbejdsområde. Man kan som offentligt ansat samtidig udtale sig på andres vegne, f.eks. som tillidsrepræsentant.

Hvis man derimod udtaler sig på vegne af den myndighed, hvor man er ansat, er man underlagt ledelsens instrukser.

Af Justitsministeriets vejledning nr. 10062 af 28. oktober 2016 om offentligt ansattes ytringsfrihed fremgår således følgende under pkt. 5:

” (...) ledelsen på en offentlig arbejdsplads kan fastsætte regler for, hvem der må udtale sig på myndighedens vegne. Ledelsen kan også fastsætte retningslinjer for indholdet af udtalelser, der fremsættes på myndighedens vegne.

...

Hvis der er risiko for, at offentligheden fejlagtigt vil kunne opfatte en ytring som udtryk for myndighedens synspunkter, skal man være opmærksom på at præcisere, at man ytrer sig på egne vegne.”

1.2. Du har oplyst, at det var din hensigt at udtale dig til regionalavis A om døgnbemandingsordningen og forhold på din arbejdsplads som privatperson.

Efter min gennemgang af det materiale, som jeg har modtaget fra dig og Rigspolitiet, kan jeg imidlertid ikke kritisere X Politi og Rigspolitiets vurdering af, at det fremstod, som om du udtalte dig på vegne af X Politi.

Efter min opfattelse må artiklen således – for en umiddelbar læsning – mest nærliggende forstås sådan, at din udtalelse er fremsat som led i tjenesten og dermed på vegne af X Politi. Jeg tænker her navnlig på det første citat i artiklen, hvor du udtaler dig om baggrunden for, at den aktive tjeneste i den nye ordning har ligget i dagtimerne. Jeg tillægger det også en vis betydning, at artiklens hovedtema er effekten af den nye ordning i lokalsamfundet, og at det derfor måtte anses for naturligt at komme ind på X Politis oplysninger om tilrettelæggelsen af ordningen.

1.3. Spørgsmålet er herefter, om du burde have sikret dig, at der ikke var risiko for, at dine udtalelser til avisen ville kunne give offentligheden det indtryk, at du udtalte dig på vegne af politiet, eller om du rent faktisk oplyste til avisen, at du alene udtalte dig på egne vegne.

Jeg er i den forbindelse opmærksom på, at du i klagen til mig skriver, at "når en lokal avis kontakter mig, ved alle hvem jeg er, da vi er [et område] med ca. [antal] borgere". Du nævner endvidere, at "som flerårigt kommunalbestyrelsesmedlem ved alle, hvem jeg er, så det at der i artiklen står betjent, ville være underordnet".

Under sagen hos X Politi har du som nævnt også gjort gældende, at du ikke er herre over, hvilken stillingsbetegnelse avisen giver dig, da du har daglig kontakt med avisen i mange andre sammenhænge.

Der foreligger ikke i det materiale, som jeg har fået fra dig og Rigspolitiet, en nærmere beskrivelse af omstændighederne ved avisens henvendelse til dig. Det fremgår således heller ikke, om du i forbindelse med din udtalelse til avisen gjorde udtrykkeligt opmærksom på, at du alene udtalte dig på egne vegne og ikke på vegne af politiet – eller om det var avisen, der valgte ikke at nævne dette i artiklen.

Du har imidlertid hverken over for X Politi, Rigspolitiet eller mig gjort gældende, at du rent faktisk orienterede avisen om, at du udtalte dig på egne vegne. Ud fra dine bemærkninger i sagen – herunder din bemærkning om, at avisen allerede ved, hvem du er, og at du ikke er herre over, hvilken stillingsbetegnelse avisen giver dig – har jeg lagt til grund, at dette ikke er tilfældet.

Herefter kan jeg ikke kritisere Rigspolitiets bemærkning om, at du i en situation som den pågældende, hvor du udtaler dig på egne vegne, også skal sikre dig, at det fremstår således. Jeg henviser til pkt. 5 i Justitsministeriets vejledning om ytringsfrihed, som citeret ovenfor under pkt. 1.1.

1.4. Efter det, som er oplyst for mig, er det ikke blevet berørt under sagens behandling i X Politi eller Rigspolitiet, hvilke udtalelser om døgnbemandingsordningen der ville være givet tilladelse til, såfremt du havde fået beføjelse til at udtale dig til avisen på vegne af X Politi.

Det fremgår heller ikke, at X Politi eller Rigspolitiet har kritiseret selve indholdet af dine udtalelser. Jeg har endvidere ikke forstået det sådan, at disse udtalelser efterfølgende har skabt misforståelser hos områdets befolkning eller andre problemer for X Politi, herunder i forhold til håndteringen af døgnbemandingsordningen i område Y.

Som anført i pkt. 1.2 og 1.3 ovenfor kan jeg imidlertid ikke kritisere myndighedernes vurdering af, at det fremstod, som om du udtalte dig som led i tjenesten, og at du i sådanne situationer skal sikre dig, at det fremgår, at du udtaler dig på egne vegne.

På den baggrund kan jeg ikke kritisere, at X Politi indkaldte dig til tjenstlig samtale.

Jeg har lagt vægt på, at det er ledelsen af en offentlig arbejdsplads, der bestemmer, hvem der må udtale sig på myndighedens vegne, og hvad indholdet af disse udtalelser kan være. Jeg har endvidere lagt vægt på, at du bl.a. ved e-mail af 4. maj 2015 til alle medarbejdere i X Politi blev gjort bekendt med, at det er et ledelsesansvar at udtale sig til pressen.

Jeg bemærker, at jeg ikke har haft grundlag for at tage stilling til, om det ville have været berettiget af myndighederne – herunder proportionalt – at indlede en disciplinær sag mod dig på baggrund af dine udtalelser. Jeg henviser til, at der ikke blev indledt en sådan sag, og til, at X Politi i brev af 21. april 2017 har beklaget, hvis det ikke fremgik med tilstrækkelig tydelighed, at dette heller ikke var hensigten.

1.5. Det er bestemt i ombudsmandsloven, at hvis en klage ikke giver ombudsmanden anledning til kritik, henstilling mv., kan sagen afsluttes, uden at ombudsmanden først forelægger klagen for myndigheden til udtalelse (§ 16, stk. 2, i lov om Folketingets Ombudsmand, jf. lovbekendtgørelse nr. 349 af 22. marts 2013).

Jeg har efter denne bestemmelse besluttet at afslutte min undersøgelse uden at forelægge sagen for Rigspolitiet eller X Politi til udtalelse.

2. Dine øvrige klagepunkter

Du har i klagen til mig også gjort gældende, at du under den tjenstlige samtale den 9. februar 2017 fik en mundtlig ordre om, at du ikke måtte fortælle avisen om denne samtale. Du henviser til, at Rigspolitiet ikke har taget stilling til denne del af sagen – herunder til den truende adfærd, som du mener, at vicepolitiinspektøren udviste, da han gav dig ordren. Du mener, at også dette forhold er en begrænsning af din ytringsfrihed som offentligt ansat.

Jeg har besluttet ikke at indlede en undersøgelse i anledning af dette klagepunkt. Jeg henviser til ombudsmandslovens § 16, stk. 1. Det fremgår af denne bestemmelse, at ombudsmanden selv afgør, om en klage giver tilstrækkelig anledning til undersøgelse.

Ved min beslutning har jeg navnlig lagt vægt på, at X Politi i sit brev til dig af 21. april 2017 har tilkendegivet, at du som privatperson var berettiget til at orientere bl.a. pressen om din tjenstlige samtale.

Jeg har endvidere lagt vægt på, at ombudsmandens sagsbehandling normalt foregår på skriftligt grundlag og således ikke omfatter f.eks. afhøring af vidner. Da den ordre, som du nævner, ikke fremgår af referatet fra den tjenstlige samtale, finder jeg ikke, at der er udsigt til, at en ombudsmandsundersøgelse ville kunne føre til en nærmere afklaring af dette klagepunkt.

Jeg foretager mig herefter ikke yderligere i anledning af dine henvendelser om sagen.